

ons
idee
Gideon

Reactie namens Gideon – Building Transitions Tribe op consultatie: Verankering MKI in GWW

Datum: 17 augustus 2025

Aan: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Het is een belangrijke stap vooruit dat het ministerie van IenW wetgeving voorstelt die sturing op duurzaamheid via de Milieukostenindicator (MKI) verplicht stelt in GWW-projecten. Daarmee wordt duurzaamheid niet langer optioneel, maar structureel onderdeel van het afwegingskader bij ontwerp en aanbesteding.

Positieve elementen die we nadrukkelijk ondersteunen, zijn onder andere:

- De inzet op prestatie-eisen voor dominante materiaalstromen zoals beton, staal en asfalt;
- De verplichte toepassing van MKI in aanbestedingen van grote infrastructurele projecten;
- De stimulering van MKI-gebruik in kleinere projecten door publieke opdrachtgevers;
- De ambitie om meer eenduidigheid, voorspelbaarheid en sectorbrede toepassing te realiseren;
- De erkenning van het belang van een sterkere kennisbasis en datakwaliteit in het MKI-stelsel.

Deze keuzes vormen een solide basis om duurzaamheid in de GWW-sector versneld te operationaliseren en stimuleren innovatie binnen een heldere en eerlijke marktomgeving. Om het wetsvoorstel verder te versterken en breed uitvoerbaar te maken, signaleren wij enkele opbouwende aandachtspunten.

1. Concretiseer uitwerking Expertisecentrum MKI

Het is positief dat het ministerie expliciet de oprichting van een MKI-expertisecentrum aankondigt als onderdeel van de ondersteuningsstructuur. Daarmee wordt een belangrijke stap gezet richting kennisdeling, capaciteitsopbouw en begeleiding van publieke opdrachtgevers en marktpartijen.

Wij bevelen aan om in de verdere implementatie nadrukkelijk invulling te geven aan aanvullende functies die essentieel zijn voor brede en effectieve toepassing: Gerichte opleiding en begeleiding, met name voor kleinere gemeenten en mkb-partijen om rekenmethodiek en gunningspraktijk te begrijpen. Draag daarnaast zorg voor een transparante governance en financiering, zodat het centrum onpartijdig, bereikbaar en operationeel blijft.

2. Investeer in robuuste rekenmethodiek en transparantie

De effectiviteit van sturing op duurzaamheid met MKI staat of valt met een eenduidige, transparante en robuuste rekenmethodiek. De LCA-benadering waarop MKI is gebaseerd, kent gevoeligheden: variatie in data, aannames en softwaretoepassingen kunnen leiden tot verschillen in uitkomsten die moeilijk te vergelijken zijn. Dit vormt een risico voor een eerlijk speelveld in aanbestedingen en belemmert vertrouwen in het instrument.

Wij pleiten er daarom voor om dit wetsvoorstel te koppelen aan een structurele investering in de versterking van de technische fundamenteën van het MKI-stelsel, zoals: verdergaande ontwikkeling en toepassing van uniforme rekenprotocollen en richtlijnen, verhogen betrouwbaarheid van (LCA) data en (MKI) scores, afstemming en samenwerking met de Nationale Milieudatabase.

3. Zorg voor eerlijke waardering van biobased en circulaire innovaties

De huidige MKI-systematiek rekent nog onvoldoende de positieve effecten mee van biobased materialen, zoals koolstofvastlegging. Hierdoor krijgen innovatieve, duurzame oplossingen niet altijd een eerlijke kans. Met de komst van de nieuwe EN 15804+A2 weegset in de Bepalingsmethode verandert de behandeling van biobased materialen. Hoewel de A2-systematiek biogene koolstof beter meeneemt dan voorheen, is de volledige integratie in MKI-berekeningen nog in ontwikkeling en vraagt dit om actieve ondersteuning en standaardisering.

Wij moedigen IenW aan om via wetgeving, het expertisecentrum en/of samenwerking met de NMD te zorgen voor een transparante doorvertaling, eenduidige praktijktoepassing en robuuste borging voor de vastlegging van biogene koolstof, eindelevensfase en hergebruik (modulen C en D) onder deze nieuwe weegset.

4. Vermijd eenzijdige optimalisatie op MKI alleen

MKI is een krachtig instrument, maar de duurzaamheidsopgave is breder. Wij adviseren om ook andere waarden zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit en sociale impact mee te nemen. De wet moet ruimte houden voor verbreding naar integrale duurzaamheid. Anders dreigt het risico dat andere relevante duurzaamheidsaspecten onderbelicht blijven.

5. Verbind met bredere Europese regelgeving

Wij onderschrijven de inzet van het ministerie om MKI wettelijk te verankeren als sturingsinstrument voor duurzaamheid in de GWW-sector. Tegelijkertijd weten we dat de Europese Whole Life Carbon (WLC)-wetgeving niet ver weg is. Het wetsvoorstel bereidt hier nog niet actief op voor.

Voor een optimale toekomstbestendigheid is het wenselijk dat in de vervolgitwerking de koppeling tussen MKI en WLC explicieter wordt gemaakt, voorzien wordt in afstemming met EPBD IV-tijdlijnen vanaf 2028/2030 en er ruimte is voor parallelle toepassing van MKI én WLC-systematiek binnen Nederlandse wet- en regelgeving. Dit voorkomt dubbele transitie en versterkt het draagvlak bij ketenpartijen.

Conclusie

De voorgestelde wet bevat een aantal sterke fundamenteën om duurzaamheid structureel onderdeel te laten uitmaken van het afwegingskader bij ontwerp en aanbesteding van GWW-projecten. Tegelijkertijd vragen we aandacht voor de verdere ontwikkeling van het stelsel en de randvoorwaarden die nodig zijn om brede toepassing, eerlijke waardering en blijvende innovatie te borgen. Daarmee kan Nederland niet alleen koploper blijven in sturing op milieu-impact, maar ook soepel aansluiten bij aankomende Europese verplichtingen op het gebied van Whole Life Carbon.

Groeten,

Gideons

